

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії педагогічних наук України
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Педагогічний факультет Карлового університету (м. Прага, Чехія)
Науковий університет імені Етвеша Лоранда (м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
Державний Університет «Utena College» (м. Утена, Литва)
Гуманітарний-педагогічний коледж
Мукачівського державного університету

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VII Міжнародної
науково-практичної конференції
26-27 жовтня 2023 року

Україна, Мукачево 26-27 жовтня 2023 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від 25 жовтня 2023 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Козубовська Ірина Василівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (м. Ужгород);

Теличко Наталія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, Мукачівський державний університет (м. Мукачево).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 жовтня 2023 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2023. 452 с.

ISBN 978-617-7495-53-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку закладів загальної середньої та вищої освіти, освіти дорослих і професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія: Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В. В. – д.е.н., професор; Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., професор; Молнар Т. І. – д.пед.н., доцент; Горват М. В. – к.пед.н., доцент; Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент; Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Мукачівський державний університет, 2023

DR. ERDEI G. VÁLTOZÁSOK? ÚJ IRÁNYOK? VAGY MINDEN A RÉGI? – A DEBRECENI EGYETEM FELNŐTTKÉPZÉSE.....	14
DR. PÁLFI S. RESEARCH ON CHILDREN'S RIGHTS IN HUNGARIAN KINDERGARTENS	15
MATULČÍK J. KOMPARATÍVNY VÝSKUM A MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA V EDUKÁCII DOSPELÝCH	16
SAKALOVÁ B. VÝCHOVA K ZDRAVIU A ZDRAVOTNÁ GRAMOTNOSŤ NA PRIMÁRNOM STUPNI VZDELÁVANIA.....	18
SHEVCHENKO – LEDYAN C. CONTROL AND SUPERVISION OVER THE EXECUTION OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS.....	20
SHEVCHENKO – LEDYAN C. SPAIN: RESPECTING HUMAN RIGHTS	22
CHOVRIY S. TRAINING OF PEDAGOGICAL PERSONNEL FOR THE SYSTEM OF PROFESSIONAL EDUCATION IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION	24
CHOVRIY S., HAVOR A. THE ESSENCE OF THE “EMOTIONAL INTELLIGENCE” CONCEPT IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH	26
DR. PALLAY K., DR. MOLNAR F. THE IMPACT OF THE RUSSO-UKRAINIAN WAR ON THE STUDENT MOBILITY WITH STUDY PURPOSES FROM TRANSCARPATHTIA (UKRAINE)	28
HERTSOVSKA N., BIZHKO A. THE ROLE OF DISCOURSE COMPETENCE IN THE PROCESS OF LANGUAGE IMPROVEMENT	30
KHMYZOVA O. USING TED TALKS FOR IMPROVING LISTENING COMPREHENSION SKILLS	32
KRAVCHENKO T. THE CHALLENGES OF SCIENTIFIC COMMUNICATION IN THE DIGITAL AGE	33
ЩЕРБАН Т.Д., АНТОНІК Є.М. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАЛЕЖНИХ ВІД СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	35
ЩЕРБАН Т.Д., ДАНКАНИЧ А.А. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У РАМКАХ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ»	37
ЩЕРБАН Т.Д., ДОЛИНАЙ Т.Т. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ АГРЕСИВНОГО СПІЛКУВАННЯ ПАЦІЄНТА З ЛІКАРЕМ.....	39
ЩЕРБАН Т.Д., САМОЙЛОВ О.С. СХИЛЬНІСТЬ ДО СЕЛФІ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	41
ЩЕРБАН Т.Д., ХОМА П.П. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЦІ.....	43
АВШЕНЮК Н.М. ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ.....	45

САЩЕНКО Є.С. СУТНІСТЬ ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	372	ЧЕКАН О.І., СІВАЧ М.І. АНАЛІЗ ЛІНГВОКОГНІТИВНОГО АСПЕКТУ ТЕМПОРИТМУ МОВЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ	415
СІДОР Ю.І., ЛАВРЕНОВА М.В. РОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ОСЕРЕДКІВ КЛАСУ У РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНИХ ЗАВДАНЬ НУШ	374	ЧЕКАН О.І., ШКРІБА В.В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	417
СПІЦІНА А.Є. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	376	ЧЕРЕПАНЯ Н.І. ПРАВИЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ – ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.....	419
СУБОТА А.А., МАЙБОРОДА І.Е. ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА.....	378	ЧЕРЕПАНЯ Н.І., РОСПОПА Р.Р. СЮЖЕТНО-РОЛЬОВА РИТМІЧНА ГІМНАСТИКА ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВОЇ РОБОТИ У ЗДО.....	421
ТАЙСТРА А.А., ГОРВАТ М.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ У ПРАКТИЦІ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	380	ЧЕРНИЧКО В.І. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В УМОВАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	423
ТЕНКАЧ В.В., ГОРВАТ М.В. ІННОВАЦІЙНІСТЬ У НАВЧАННІ ЯК ЗАПОРУКА УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	383	ЧОВРІЙ С.Ю., БЛИЧКО В.А. ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ШВЕЦІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПОСТУПУ УКРАЇНИ	425
ТОВКАНЕЦЬ Г.В., МАЛЕШКО А.Ю. ПЕДАГОГІЧНИЙ ТАКТ ЯК ОСНОВА СПІВРОБІТНИЦТВА ВЧИТЕЛЯ І УЧНЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	385	ЧОНКА В.В., ЛІБА О.М. ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПРО ФУНКЦІОНАЛЬНУ ЗАЛЕЖНІСТЬ	427
ТОВКАНЕЦЬ Г.В., ОНАЦЬ М.В. ВПЛИВ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	387	ЧОРНОМОРЕЦЬ А.О., ХОМА О.М. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	430
ТУРОК В.В., МОЧАН Т.М. ОСВІТНЄ ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ.....	389	ЧУБІРКО О.Є., ХОМА О.М. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ СПІВПРАЦІ ВЧИТЕЛЯ ТА АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	432
ФАБРИЦЬ І.І., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. РОЗВИТОК КРЕАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ТЕОРІЇ РІШЕНЬ ВИНАХІДНИЦЬКИХ ЗАДАЧ.....	392	ЧУМАК В.Г., ХОМА О.М. ПІСЛЯБУКВАРНИЙ ПЕРІОД ЯК ЗАВЕРШАЛЬНИЙ ЕТАП НАВЧАННЯ ГРАМОТИ	433
ФЕРЕНЦІ А.М., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. РОЛЬ КОЛЕКТИВНОЇ ТВОРЧОЇ СПРАВИ У РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	394	ШЕВЧЕНКО О.В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ЖУРНАЛІСТІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	435
ФІЛЕЙ В.І., ЛІБА О.М. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	396	ШИПОВИЧ М.В. ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИКИ БАГАТОЗНАЧНИХ СЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	438
ХОМА О.М. ФОРМУВАННЯ ТЕКСТОТВОРЧИХ УМІНЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	398	ШКУРИНА А.О., МАЙБОРОДА І.Е. ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ УМІНЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ДИЗАЙНУ І ТЕХНОЛОГІЇ	440
ЦЕГЕЛЬНИК Т.М., ГУРА А.М. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	401	ЮРИНА М.М., ЛІБА О.М. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	442
ЦІМБОТА І.М. ДО ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТО-ПРОФЕСІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	403	ЮЩИК Л.В., ПОПОВИЧ О.М. ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ВИХОВАТЕЛЯ ЗДО З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	445
ЧЕКАН О.І. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТИ ДЛЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ: АНАЛІЗ РІВНІВ ПІДТРИМКИ	405	ЯРЕМА М.М. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	447
ЧЕКАН О.І., БЛЯК О.В. РОЗВИТОК ГОТОВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ: ІСТОРИЧНА ПЕРСПЕКТИВА.....	409		
ЧЕКАН О.І., ДИУСЬ К.І. РОЗВИТОК ТЕМПОРИТМУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ	411		
ЧЕКАН О.І., КУНДРИК М.М. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	412		

підтримці. Адаптація змісту навчання, методична підтримка та консультації учасників освітнього процесу фахівцями ІРЦ, посилена увага зі сторони психолога ЗДО, створення команди ППС дитини з ООП. До 2х корекційних занять на тиждень).

На третьому рівні, ступені прояву, коли відбуваються труднощі помірного прояву, вже дитині необхідний асистент вихователя або ж асистент вчителя, тобто та людина, яка буде супроводжувати дитину в процесі навчання. Тут уже з дитиною проводяться певні корекційні заняття, вправи і т.д. Тобто це складніший рівень прояву. (Додаються: асистент вихователя, відповідно до потреб дитини, заняття з розвитку слухового та зорового сприйняття, альтернативної комунікації, соціально-побутового орієнтування. При потребі залучення поведінкового терапевта. До 4х корекційно-розвиткових занять на тиждень. Заняття за адаптованим розкладом, що передбачає відвідування занять за розкладом групи та занять за власним розкладом відповідно до ІПР. Асистент вихователя надається за умови зарахування до групи більше ніж одного здобувача освіти з ООП. Надаються додаткові ігрові та навчальні матеріали).

Четвертий рівень прояву – тут так само надається дитині асистент, який має з дитиною працювати, адже це останній рівень прояву. Коли мається на увазі від другого до четвертого рівня – це ті ступені, коли дитині потрібна адаптація організації освітнього процесу. (Надається асистент вихователя, є потреба в присутності асистента дитини. Адаптація або модифікація змісту навчання, використання спеціальних методів, технологій та прийомів, зокрема вивчення жестової мови, використання альтернативних методів комунікації для дітей з порушеннями слуху. Можливе використання альтернативних методів навчання та занять з самообслуговування, за потреби залучення поведінкового терапевта. До 6-ти корекційних занять на тиждень).

П'ятий рівень труднощів, коли вже вони найтяжчого ступеня прояву, тут уже відбувається модифікація змісту навчання, організації навчального процесу. Тут уже потрібні корекційно-розвиткові заняття, які набагато частіше будуть з дитиною проводитися, модифікація розкладу і т.д. Модифікація змісту навчання, потребує допомоги асистента вихователя та асистента дитини, корекційно-розвиткові заняття до 8 разів на тиждень, навчання за модифікованим розкладом.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими потребами» [Електронний ресурс] // № 765 від 21 липня 2021 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-%D0%BF#Text>

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» [Електронний ресурс] // № 366-р від 14 квітня 2021 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до порядку, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530 і від 15 вересня 2021 р. № 957» [Електронний ресурс] // № 483 від 26 квітня 2022 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2022-%D0%BF#Text>

ЧЕКАН О.І.,

БІЛЯК О.В.

Мукачівський державний університет, Україна

РОЗВИТОК ГОТОВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ: ІСТОРИЧНА ПЕРСПЕКТИВА

З широко відомих досліджень, присвячених питанням засвоєння дошкільниками писемного мовлення, на перше місце виступають роботи Л.С. Виготського [1], положення яких становлять методологічну основу нашого дослідження. Психолог вважав, що навчання дитини писемному мовленню розпочинається ще до навчання її в школі. По суті, на думку вченого, будь яке навчання, з яким дитина стикається в школі, завжди має свою передісторію. Дитина в школі починає навчатися письму і читанню. Але задовго до шкільного навчання дошкільник вже має деякий досвід у викладанні своїх думок і прочитанні чужих, у дитини вже є своє дошкільне письмо і читання.

Цінною для подальших досліджень була думка Д.Б.Ельконіна [3] що мовленнева дійсність, і перш за все звукова, являє для дитини таку ж реальну дійсність, як і предметна. І оволодіває нею дитина в принципі так само, як предметною.

Питанню оволодіння дошкільниками уявленням про звук присвятив ряд своїх досліджень М.Х. Швачкін. У роботах вченого вперше в науковій літературі дається цілісна картина послідовності, в якій у дитини виникає розрізнене сприймання окремих звуків. Дослідник встановив стадії розвитку фонематичного слуху дитини: стадію розрізнення голосних і стадію розрізнення приголосних звуків. М.Х.Швачкін наголошує, що процес оволодіння фонематичною стороною мовлення закінчується в дошкільному віці і вже на його основі йде подальший розвиток фонематичного слуху, пов'язаний з оволодінням писемним мовленням. Дослідження О.М.Гвоздєва, А.М.Гольдберга, О.Р.Лурія свідчать про те, що дитина, яка навчається грамоті, повинна не тільки вміти сприймати, розрізняти, відтворювати звуки мовлення в їх

різноманітних і самих найскладніших сполученнях, але і вміти аналізувати їх, виділяти звуки в словах і складах, узагальнювати звуки, виділяти типові основні звучання, що можливе тільки в старшому дошкільному віці завдяки спеціально створеним заняттям. Система створених занять по аналізу звукового складу мовлення спирається на теоретичні положення, висунуті Д.Б.Ельконіним і розвинуті в роботах його послідовників. Так дослідження проведені Н.С.Варенцовою, Н.Ф.Дуровою, Л.Є.Журовою, Л.К.Назаровою, Л.Н. Невською, С.П.Резодубовим, Н.С.Старжинською та іншими, підтвердили, що усвідомлене оперування такими елементами мовлення, як звуки, значно відстає від практичного оволодіння дитиною мовленням. У роботах дослідників була показана принципова можливість успішного формування у дошкільників свідомого виділення звуків в слові, особливо, якщо формування дії аналізу звукового складу слова буде організоване згідно теорії поетапного формування розумових дій, розробленої П.Я.Гальперіним [2].

Кузьменко В.У. [4] підкреслює, що індивідуалізація освітнього процесу спрямовується на створення умов, сприятливих для розвитку індивідуальності як своєрідної неповторної людської особистості. Дослідник як одну із них виділяє створення програм індивідуального розвитку, виважений добір розвивального обладнання.

Виходячи з положення вчених (Венгера, Глової, Ельконіна, Журової, Карпової, Колобової, Мухіної, Осоріної, Салміної), що сформованість готовності до оволодіння писемним мовленням є компонентом загальної готовності дошкільників до навчання в школі, ми звернулися до існуючої літератури по цій проблемі. У сучасній науці існують різні методи та підходи до визначення готовності дітей дошкільного віку до шкільного навчання.

На думку О.В. Запорожця, Л.А. Венгера, М.М. Поддьякова, зміст підготовки до шкільного навчання визначається системою вимог, які школа ставить дитині. В структурі підготовки до школи виділялися мотиваційна, розумова, волева готовність, готовність до встановлення й підтримання ділових та емоційно позитивних стосунків з дорослими й однолітками.

Отже, до завершення дошкільного періоду у дітей необхідно сформулювати готовність до навчання в школі, основними компонентами якої є: інтелектуальна готовність до школи; мотиваційна готовність до школи; емоційно-волева готовність до школи та готовність до спілкування з однолітками й вчителями.

Список використаних джерел

1. Виготський Л. С. Уява і творчість в дитячому віці. – Київ, 1967. – 286 с.
2. Гальперин П. Я. Психологія мислення і вчення про поетапному формуванні пізнавальних дій // В кн.: Дослідження мислення в радянській психології. Київ, 1966. С. 38-46.

3. Ельконін Д. Б. Як навчати дітей читати // Дошкільне виховання. 1997 № 6-8, 10. 1998 №3.
4. Кузьменко В.У. Індивідуалізація виховання і навчання // Дошкільне виховання. 2000. №10. – С. 12.

ЧЕКАН О.І.,
ДИУСЬ К.І.

Мукачівський державний університет, Україна

РОЗВИТОК ТЕМПОРИТМУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Вивчення онтогенезу дитячого мовлення засвідчує його величезну роль у психічному розвитку дитини (А.Богущ, Л.Виготський, О.Вінарська, Д.Ельконін, В.Кондратенко, С.Конопляста, О.Лурія, Є.Соботовіч, В.Тарасун, М.Шеремет та ін.).

Ми живемо в період кризи ціннісних систем у сучасному суспільстві. Розмивання норм моралі, значущості інститутів родини ускладнює шляхи особистісного самовизначення дитини. Вже з дошкільного віку педагоги та батьки повинні готувати сприятливий ґрунт для розвитку гуманних почуттів, на основі якого у вразливій, дитячій душі пробудяться здібності співпереживати, разом страждати й радіти.

За останні роки в Україні з'явилися дослідження, що виявляють закономірності й особливості навчання і виховання дітей з різними відхиленнями в їх розвитку (В.Бондар, О.Гаврилов, Н.Гаврилова, І.Дмитрієва, В.Засенко, М.Козленко, С.Миронова, Н.Пахомова, Б.Сермеев, В.Синьов, Н.Савінова, Є.Соботовіч, В.Тарасун, О.Хохліна, М.Ярмаченко та ін.).

У виникненні та розвитку мовлення, як і в інших органічних системах, особливу роль відіграють ритмічні процеси (Б.Алякрінський, Н.Бехтерева, В.Вернадський, Т.Візель, І.Павлов, Б.Теплов та ін.).

Дослідження ритмічних функцій у дітей дошкільного віку, свідчать про те, що практично у всіх досліджуваних порушена ритмічна здатність, що відбивається у загальній та дрібній моториці, а також у мовленні (Г.Бабіна, Л.Белякова, Н.Волоскова, О.Д'якова, В.Кондратенко, Є.Оганесян, Н.Сафонкіна, Н.Ричкова, Ю.Філатова та ін.).

Багато науковців підкреслювало, що ритм довільних рухів у поєднанні зі словом сприяє нормалізації мовлення (О.Боряк, Н.Власова, Г.Волкова, В.Грінер, Л.Журавльова, Є.Конорова, А.Кравченко, А.Мухіна, М.Румер, Ю.Філатова, Г.Шашкіна та ін.).

Розвиток темпоритму мовлення під час занять – це інтегрована діяльність, в якій об'єднуються завдання розвитку дитячої особистості. Міждис-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>